Az erdélyi magyar gazdasági szakoktatás helyzete

SOMAI JÓZSEF

Az erdélyi magyarnyelvű gazdasági szakoktatásnak minőségi változásra van szüksége. Ez csak széleskörű társadalmi összefogással lehetséges.

Az alábbiakban be szeretnénk mutatni az erdélyi magyar gazdasági szakoktatás helyzetét, viszontagságait, s helyenként a szemmel látható válság jeleit, amelyek ma is jelen vannak ebben a képzési hálózatban. Az utóbbi években a romániai tanügyi törvény lehetővé tette a magyar nyelvű szakoktatást, mind az egyetem előtti, mind a felsőoktatási iskolahálózatban, azonban a magyar anyanyelvű oktatás sok évtizedes kiesése, hátrányos helyzetű újraindulása komoly feladatok elé állítja azokat a kezdeményezőket, akik megpróbálnak hozzájárulni egy arányos és minőségi magyar anyanyelvű szakoktatási hálózat létrejöttéhez. Ebben a tanulmányban megkíséreljük a romániai magyar gazdasági szakoktatás kérdéseit elemezni az oktatás középfokú szintjén, összefüggésben az egyetemi és felnőttképzéssel, amelyeket valójában egy egységes egésznek tekintünk, mivel az iskolai, egyetemi alapképzést követő permanens képzés hiányában szakembereink helytállása, versenyképessége a XXI. század kihívásainak nem tud eleget tenni.

A jelenlegi tanügyi törvény adta keret, a szakoktatást elsorvasztó hosszú évek után, az anyanyelvi szakoktatás számára kaput nyitott.

A Romániai Magyar Közgazdász Társaság (RMKT) országos vezetősége úgy tekintette, hogy elérkezett az idő az egyetem előtti magyar nyelvű szakoktatás alaposabb áttekintésére. Figyelembe véve a magyar nyelvű középiskolai szakoktatás időszerűségét és fontosságát, és azt az észlelést, hogy ez az oktatási terület nem kap jelentőségéhez mérten megfelelő figyelmet, 1999. november 5-én, Kolozsváron értekezletet tartott. Ezt a tanácskozást egy tudatosan előkészített cselekvéssorozat követte.

Az Oktatási Minisztérium jóváhagyta a szakok széles skáláját. A líceumi szakképzési formák a legújabb hivatalos elképzelések szerint három profilra tagolódnak: (1) a szolgáltatási, (2) „a természeti erőforrások és környezetvédelem, (3) valamint a műszaki profilra. A líceumi gazdasági szakképzést a szolgáltatások kategóriájába sorolta. A második profilhoz tartoznak a mezőgazdasággal, élelmiszerrel kapcsolatos szakmák, erdőgazdálkodás-, kitermelés, fafeldolgozással kapcsolatos szakmák és a környezetvédelem. A műszaki profilhoz tartoznak az úgynevezett ipari profilok, úgymint mechanikai, gépgyártás, elektrotechnika, számítástechnika, építőipar, szállítás, bőr- és textilipar, meteorológiai mérések profilja. A 2002–2003-as iskolai évben a 67%-os elméleti oktatáshoz viszonyítva a szakoktatás aránya 35%. Az EU-trendeket követve az Oktatási Minisztérium 49%-ra óhajtja emelni a szakképzést, amely az erők még nagyobb összpontosítását kéri, tekintettel arra, hogy a magyar nyelvű szakoktatás ezektől az arányoktól igen messze áll (28%). Ezek a százalékok több mint figyelmeztetőek.

A szakközépiskola elvégzésekor az érettségi oklevél mellé technikai oklevelet is kapnak a végzősök. Mindkettőt önálló vizsgán nyerhetik el. A 10–12. osztályok részleges tanterveiben hangsúlyos szerepet kap a vállalkozási készség fejlesztése. A posztliceális képzés egészen új tanmenettel indult a keresleti igényekhez idomulva, a szakiskolai oktatásnál viszont előtérbe kerül a turisztikai szolgáltatásokkal kapcsolatos képzés.

Ez a szerkezet része az Oktatási Minisztérium által 2010-ig kidolgozott fejlesztési tervnek, melyet elfogadott a kormány is, és eljuttatott az Európa Tanácshoz, mely egyik alapdokumentuma lesz Románia csatlakozási folyamatának, eurókompatibilitást biztosítva ezen a téren az országnak.

A mi kisebbségi társadalmi feladatunk, hogy ebben az Európa konformizáló világban a humán erőforrás fejlesztése révén kisebbségi társadalmunk is versenyképes maradjon. Ezt a gondolatot el kellene helyezni valamilyen kisebbségi stratégiába, s be kell illeszteni abba az általános küzdelembe, amely tulajdonképpen az asszimilációmentes lét alapjait, a talponmaradás feltételeit teremtheti meg a teljes vertikumában kiépített oktatásszerkezet megvalósulásával. Fontos törekvés minden ágazatban, így a közgazdaság területén is létrehozni egy erős anyanyelvi szakoktatást. Korszerűvé, versenyképessé és minőségivé kell tenni azt az oktatásszerkezetet, amelyben működnie kell ennek az oktatási típusnak.

A legfontosabb a korszerű iskolaszerkezet kialakításában az iskolai autonómia biztosítása. Ez azt jelenti elsősorban, hogy az iskola típusa, az iskola arculata mindig megfeleljen a településszerkezet elvárásainak. A profilt úgy kell megválasztani, hogy az illető település gazdasági trendjeinek a fejlesztését és ennek a fejlődésnek a biztosítását szolgálja, és ennek kapcsán olyan szakmákat adni a gyerekek kezébe, amelyek azonnal eladhatóak a munkaerőpiacon, az oklevél valós értékeket takarjon és azonnal hasznosítható legyen.

Az új iskolatörvény előírja, hogy az iskolának nincs joga megszabni az iskola profilját a szülőbizottság és a helyhatóságok egyetértése nélkül. Valójában tudjuk, hogy történik a

profilok kialakítása, erős igazgató vagy gyenge igazgató, aktív vagy passzív szülőbizottság, méltányos vagy önkényes helyhatóság esetében, amelyek egytől-egyig befolyásolják jó vagy rossz irányban a profilok kialakítását.

Nagyon fontos, hogy a civil társadalom segítsen az állami közhatóságoknak, azoknak a szakminisztériumoknak, amelyeknek ki kell alakítaniuk ezt a tanügyi szerkezetet, hogy a közösségek megértsék, és szakmailag indokoltan elfogadhassák ennek az oktatásszerkezetnek a szükségességét és arányait. Múlik az elméleti líceumok mítosza, mert ismerni kell 20 évre a trendeket, tudni kell, hogy merre halad a világ, az ország. Figyelembe kell venni, hogy a regionalizmus felértékelődött, és a közép- és főiskolai képzés erdélyi szórása a regionális fejlesztés alapja.

Tekintsük meg az alábbi táblázat adatait:

Sor-szám	Oktatási fokozat	Iskolai év 2001–2002	Iskolai év 2002–2003	Növekedés számokban
1	Romániában magyarul tanulók	15814	17534	1720
2	Szakközép	7442	8401	959
3	Szak- és inasiskola	7183	7558	375
4.	Posztszekundér- és mesteriskola	1189	1575	383

Forrás: Az Institutul Naţional de Statistică évi füzetei

Ahogyan a táblázat adatai is mutatják, célirányos szakoktatás az erdélyi magyar oktatásban három szinten folyik.

A legbizonytalanabb helyzete valamely elméleti líceum mellett megtűrt osztályoknak van, mert az igazgatóságok csak érdekeik szerint kezelik az évi beiskolázások kérdését, hiszen ha valamiről le kell mondani ezek az osztályok az elsők, amelyek kiesnek. Erre az esetre ékes bizonyíték a kolozsvári Brassai Sámuel Elméleti Líceum. A líceum 2000–2001-es iskolai tanévben közgazdasági osztályt indított, azonban a 2003–2004-es iskolai évben már nincs beiskolázás az igazgatóság által felhozott következő indokok miatt: (1) veszélybe kerül az iskola, mert szakiskolává vagy iskolacsoporttá alakíthatják? (2) szaktanár-ellátottságban jelentkező hiányokból származó nehézségek; (3) a szak iránti elégtelen érdeklődés. Ezek az indokok álindokok. 2003–2004-es iskolai évtől ismét nem lesz szakoktatás a kolozsvári Brassai Líceumban. Így a nagy múltú kolozsvári gazdasági-pénzügyi oktatást feledve Kolozsváron ismét a minimálisra szűkül a középfokú közgazdasági oktatás.

Az ez évi beiskolázási számok nem igazodnak az európai uniós normáknak megfelelő úgynevezett B típusú magyar tannyelvű osztályok létrehozásához, amelyek a szakképzést lépcsőzetesen a tizedik osztály elvégzése után inasi, a tizedik után szakmunkási, s a tizenkettedik osztály elvégzése után pedig az érettségi mellett technikusi diploma megszerzését teszi lehetővé. Az ez évi beiskolázási tervek szerint a magyar diákok számára anyanyelvű szakmai képzésre továbbra is csak leginkább a mechanika meg a fafeldolgozás terén nyílik nagyobb lehetőség, s alig van beiskolázás az élelmiszeriparban, a szolgáltatásokban, a közigazgatásban, az erdészetben, a turizmusban, az állategészségügyben, a mezőgazdaságban, a műépítészetben. 2003/2004-ben például Maros megyében, ahol a lakosság aránya közel fele-fele magyar-román, 72 román tannyelvű osztály mellett csupán 17 magyar osztályban (!) irányoznak elő szakmai oktatást magyar nyelven.

Alaposabb elemzés után kiderül, hogy kevésbé lelkesítő kép alakult ki erről a közösségünknek lényegbe vágó kérdéséről. Kiderült, hogy olyan nagyvárosainkban, ahol számottevő a magyar lakosság, mint Kolozsváron vagy Marosvásárhelyen, Szatmárnémetiben, Nagyváradon, ahol valamikor több magyar anyanyelvű, önálló, pénzügyi-kereskedelmi középiskola működött (összesen 8 önálló gazdasági középiskola ebben a négy városban), hosszú időre megszakadt, s még ma sincs, vagy alig van gazdasági szakoktatás, önálló gazdasági jellegű középiskola viszont egy sincs. Azokban a városokban, ahol létezik magyar anyanyelven szakoktatás, ugyanazokkal a nehézségekkel küzdenek, mégpedig, hogy az oktatás színvonala gyenge, nincs elég képzett szaktanár, nincsenek szakkönyvek, magyar nyelvű könyvészeti anyag, felszerelés, műhelyek, számítógépes laborok, gyenge a tanári fizetés, az oktatási szakma nem vonzó a gazdasági szakemberek számára, s a tanárhiányra egyelőre nincs megoldás, ha nincs lehetőség pótbéralapot létesíteni. Ezek a körülmények meghatározzák azt a tényt, hogy nincs feltétele a minőségi oktatásnak, képtelen a versenyképesség kialakítására, ha rövid időn belül nem történik gyökeres változás.

A közgazdász szakmai kompetenciájának alapja a gazdasági szaktudás, ehhez egy megfelelő oktatási rendszer szükséges, közép- és felsőfokú oktatás közti kapcsolat megteremtésével és folyamatosságával, amely hosszú távra lehet a minőség biztosítéka.

Mindenekelőtt a reális ismeret megkívánja, hogy adjunk számot azzal a tudásszakadékkal, amelybe a hazai gazdaságtudomány és gyakorlata került a XX. század második felében. Ez a lemaradás egyelőre nő, s így csak kívánalmaktól való további eltávolodásról beszélhetünk. Rálátásunk a romániai, s különösen az erdélyi gazdaságra alig van. A hazai magyar gaz-

dasági kutatás, modern oktatási módszerek, szakmai anyanyelvű elitképzés, korszerű tananyag, publikációs lehetőségek nem jelentősek.

A közgazdász, az amúgy sem könnyű szakmában, hogy versenyben maradjon, s hivatásának eleget tudjon tenni, a szakmai kompetencia magas fokára kell emelje szaktudását. Privatizált gazdaságban kizárólagosan a szakmai értékek döntenek. Versenyképes szakmai kompetencia feltételezi egyfelől az alapos alaptanulmányokat, másfelől, a fent említett indokok miatt, az új ismeretek állandó pótlását. A behozhatatlan lemaradáson az elmúlt tíz évben egyelőre csak enyhíteni lehetett, megoldani nem. A tudásforrások egyéni kihasználásáért, ami alatt elsősorban a világhálózat kínálta, meg a szakkönyvek nyújtotta lehetőségeket, másfelől a tanulás igényének kialakítását látjuk, be kell hatolni a tudás aktuális piacára. A tudáspiac, bár tökéletlen, mert a megtérülése bizonytalan és nehezen kiszámítható, mégis a közszolgáltató és a közösségi szervezeti környezet kialakításával meghódítható.

A társaságunk célját próbálja követni, amikor a középiskolai gazdasági szakképzést prioritásai közé emelte, mert úgy tapasztalta, hogy igazából nincs gazdája ennek a területnek. Az RMKT országos vezetősége úgy gondolja, hogy szükségessé vált az egyetem előtti magyar nyelvű szakoktatás alaposabb áttekintése, valamint olyan lépések megtétele, amelyek segíthetik a különböző városokban már működő, vagy ezután beinduló gazdasági szakoktatást.

Sajnos jelenleg abból kell kiindulnunk, hogy nincsenek magyar nyelvű szakkönyveink, jól képzett szaktanáraink. A közeljövőben hangsúlyosan figyelnünk kell a képzések autorizálására, gyors, minőségileg megfelelő tankönyvek, szakszótárak készítésére és kiadására. Ebből mit vállalhat a Közgazdász Társaság?

Egy módszertani program tapasztalatai jó lehetőségnek kínálkozott arra, hogyan közelíthessük meg a szakoktatás súlyos problematikáját.

A Romániai Magyar Közgazdász Társaság (RMKT) a múlt ősz folyamán rendkívüli programmal lepte meg a szakmát. Kétszer három modulos, csoportonként négy-négy napra Kolozsváron, Aradon és Szovátán, képzésre hívott több mint 30, gazdasági szaktantárgyakat oktató, középiskolai tanárt, nem szakmai előadások meghallgatására, hanem egyszerűen pedagógiai-módszertani ismeretekkel és fogalmakkal való barátkozásra. Ezt a képzési formát ez év őszén gazdagabb programmal (most Kolozsváron, Nagyváradon, Csíkszeredában) megismételtünk, kellemes meglepetésünkre ebben az évben a három helységben több mint 100 résztvevő volt. Ez az érdeklődés arra készteti a társaságunkat, hogy egy kimunkált és tervszerűbb továbbképzés érdekében képzési központot hozzunk létre az RMKT keretében.

Miért volt prioritása a gazdasági jellegű tantárgyak újdonságai helyett a szakmától látszólag távolabb eső módszertani kérdéseket előtérbe helyezni, akkor, amikor a gazdaságtanok oktatói számára a továbbképzési lehetőséget ez idáig a szakmában sem biztosította senki. A Bolyai Nyári Akadémia megtehette volna ugyan, de ebben a szakmában nem volt kellő szervezés, sőt érdeklődés sem. Ez mindenképpen nagy hiánya a gazdasági szakoktatásnak, azonban szaktanáraink valamelyest csak képzettek a szakmában, amennyiben valamilyen gazdasági jellegű felsőoktatási diplomát megszereztek, viszont a legtöbbjük pedagógiai, módszertani képzésben sosem részesült, különösen a bedolgozó tanárok. (tisztelet az autodidaktáknak, ha akad ilyen).

Szándékunk a középiskolai és posztliceális oktatásban és a továbbképzésben a magyar anyanyelvű szakemberképzés állami és civil keretek közötti intézményes működtetésében segítséget nyújtani. Megfelelő szakmai háttér, humán erőforrás, illetve tankönyv és egyéb szakkönyv biztosításához szándékszunk szerény lehetőségeinkkel hozzájárulni, ezt szolgálnák kiadványaink, kiadott könyveink, amelyeket térítés nélkül küldtünk minden nyilvántartásunkban szereplő gazdasági szakiskolának vagy szekciónak.

Úgy gondoljuk, hogy tevékenységünk hatékony folytatása érdekében össze kell fognunk, fel kell mérnünk a gazdasági szakoktatás és szakiskolák jelenlegi helyzetét, azokat a gyakorlati problémákat, melyekbe a szakma dolgozói naponta ütköznek az oktatás során. Közös érdekünk együttműködni ezen a téren az iskolákkal, szaktanárokkal, tanfelügyelőségekkel, szakmai szervezetekkel.

A posztliceális képzés egészen új tanmenettel indul a keresleti igényekhez idomulva, a szakiskolai oktatásnál viszont előtérbe kerül a turisztikai szolgáltatásokkal kapcsolatos képzés. Székelyudvarhelyi üzleti tudományok (tatabányai kihelyezett) főiskolája: közgazdász-kereskedelmi (marketing, vállalkozások menedzselése, turizmus, pénzügy), gazdasági szak (Brassó); könyvvitel, 3 könyvvitel, 3 kereskedelmi ügyintézés, banktisztviselő, 3 turisztikai ügyintézés, faluturizmus, pénzügyi ügynök, 2 vámügynök, szállítási ügyintéző, közélelmezés (Hargita); közgazdaság-pénzügy-menedzsment, gazdasági asszisztens, könyvvitel (Kolozs); 2 számviteli asszisztens, kereskedelmi technikus, bankhivatalnok (Kovászna); vagyonkezelő asszisztens (Maros); 2 könyvelés, adminisztráció-irodatechnika (Szatmár); könyvelésmenedzsment (Szilágy); Arad, Bihar, Fehér, Beszterce-Naszód megyében nincs semmiféle posztliceális képzés.

Egy olyan oktatási szerkezetet kell kiépíteni, amely legyen versenyképes, válaszolni tudjon a gazdasági fejlődés igényeire, és igazodni tudjon a munkaerő-piaci kereslethez, kiegyensú-

lyozott, szakmai önbizalommal rendelkező fiatalokat nevelni.

A közeljövőben, amint már az előbbiekben jeleztem, hangsúlyosan figyelnünk kell a képzések akkreditálására, minőségileg megfelelő tankönyvek, szakszótárak készítésére és kiadására, szakkönyvtárak kialakítására, különösen az érettségi tantárgyak tanításának a megerősítésére.

A jelenlegi oktatók feladata más, mint valamikor, mert más a középiskola súlya, mint régen. Az egyetemi oktatás kiterjesztése mint munkaerőforrás megnőtt, a középiskola szerepe más lett. Ettől a középiskolai szakmai oktatás jelentősége nem csökkent. Sőt, ma az általános kultúra és szakmai kultúra kialakítása mellett új feladatot is kapott, mégpedig megszerettetni a szakmát és felkészíteni felsőfokú képzésre. Hogyan szerettetik meg, hogyan készítik fel a középiskolást erre a szerepre – ez a szakoktatók dolga lenne.

A kérdésfeltevésünk ma az, hogy közösségünknek van-e kellő ereje az odafigyelésre, vagy van-e kellő energiája ebből a válságos helyzetből kilábaltatni az annyira fontos szakképzést? Azzal sem vagyunk tisztában, hogy erre kik kompetensek. Amit a Közgazdász Társaság felvállalt és tett, az csepp a tengerben.

Megvizsgáltuk hat iskolának a helyzetét, ahol összesen 1059 a tanulók száma, és 38 szaktanár tanít. Az adatok igazolják az eddig elhangzottakat. Az 57 szaktantárgyból csak 38-at tanítanak szakosok (66,6%), tankönyv csak 9 (20,9%) van, az is csak az önálló gazdasági szaklíceumban, magyar nyelvű szakkönyv 11 (25,5%), segédtankönyv 21 (48,8%) van a 43 tantárgy számára, szakkönyvtára csak egy önálló szakiskolának van, labor/műhely két iskolánál egyáltalán nincs, gazdasági gyakorlatot cégeknél vagy/és iskolánál végzik (egy iskolánál egyáltalán nincs gyakorlat), szakfolyóiratot csak egyetlen iskola járat. Az alábbi adatokból egyértelműen kitűnik, hogy csakis az önálló szakiskolák képesek a paraméterek teljesítésére. A nagy hiányokat tükröző statisztikát nullás statisztikának neveztük.

„Nullás" statisztika a gazdasági szakoktatásról, hat szakiskola adatai tükrében

Iskola / Szak	Csíki Gergely, Arad	Közg. és Közig. Isk., Sepsiszentgyörgy	Baróti Sz. D.	Brassai S., Kv.	Homo ec. Posztl. Kv.	Kós K. Sz. Udv.	Összesen
Gazd. Oszt. Létszám	102	338	184	75	30	330	1059
Szakok	Szolgáltatás	Közgazd. 174, Turizm. 98, Közig. 20, Techn. 46	Vállalkozás-ismeret 87, Társad. Tud. 97	Szolgáltatás 75	Pénzügy-számvitel 30	Számvitel 287, kereskedelem 43	10 szak
Szaktantárgy	10	14	3	7	9	14	57
Szaktanár	4	13	3	4	9	5	38
Fokozat	3 kezdő, 1 végleges	3 kezdő, 1 végl., 10 fokozat	2 fokozat, 1 végl.	2 fokozat, 2 végl.	4 fokoz. 1 végl. 4 egyéb	3 kezdő, 2 fokozat	8 kezd. 6 végl. 12 fokoz. 9 egy.
Képzés*	4 féle	3 féle	1 féle	4 féle	0	0	8
Magyar tankönyv	0	9	0	0	0	0	9
Magyar szakkönyv	2	9	0	0	0	0	11
Segédtankönyv	6	9	0	0	0	6	21
Szakkönyvtár	0	1	0	0	0	0	1
Labor/ szakműhely	1 info.	1 info, 1 könyvel.	0	0	1 info.	1 info, 1 minőség ellenőrzés	4 info, 1 könyv. 1 minőség ell.
Gazd. Gyak.	Cég 20%, Iskola 80%	Cégek, iskola	0	iskola	cégek	iskola	2c+I. 1c, 2 I
Szakfolyóiratok.	0	0	0	1	0	0	1

*Képzés: RMKT, Ady Akadémia, BBTE, Aradi Aurel Vlaicu, Bolyai Nyári Akadémia, Fokozati vizsgák, Tanfelügyelőségi képzések.

Ez a statisztika azért kapta a „nullás" jelzőt, mert összesen tragikusnak is tekinthető 27(56%) nullát mutat ki lehetséges 48-ból, és ezek közül is elgondolkodtató a tankönyvek 5 nullája a 6 lehetségesből (86%), a szakkönyvtárak 5 nullája a 6-ból (83%), vagy használt szaklapok 5 nullája a 6-ból (83%).

Ha a tanügyben valami rossz, az a szórványmegyékben még rosszabb. Ez a tétel sajnos a gazdasági szakoktatásban is érvényes, mert alig van lehetőségük a gyerekeknek gazdasági szakoktatást választani, tekintettel arra, hogy szórványmegyékben az iskola hálózatába alig fér gazdasági szakoktatás.

A legfontosabb tennivalók:

– önálló gazdasági szakiskolák létrehozása;

– lakossághoz és helyi igényekhez alakított arányos szakis-

kolai hálózat kialakítása, lépéstartás a szakmai oktatás országos növekedésével;

– tanárképzés átgondolása és bérpótlék-rendszer kialakítása, tekintettel arra, hogy a szakma bérezési szintje sokkal magasabb a tanári bérszintnél;

– tankönyvek, szótárak, segédeszközök, könyvtárak kimunkálása;

– a minőség megteremtése a versenyképesség elérése érdekében.

Úgy gondoljuk, hogy eljött az ideje az egyetem előtti magyar nyelvű szakoktatás alaposabb áttekintésére, valamint olyan intézkedések megtételére, amelyek már a jövő iskolai évtől kezdődően lendületet adhatnak az egyes városokban működő vagy ezután beinduló gazdasági szakoktatásnak.

Célunk a magyar anyanyelvű szakemberképzés állami és civil keretek közötti intézményes megvalósítása a középiskolai és posztliceális oktatásban és a továbbképzésben. Ez megfelelő szakmai háttér, humán erőforrás, illetve tankönyv és egyéb szakkönyv biztosításával oldható meg.

Továbbá úgy gondoljuk, hogy tevékenységünk hatékony folytatása érdekében fel kell mérnünk a gazdasági szakiskolák jelenlegi helyzetét, azokat a gyakorlati problémákat, melyekbe naponta ütköznek az oktatás során.

A gazdálkodókat nem csak az eredményes, piacorientált gazdálkodásra kell megtanítani, hanem a gazdasági kultúra elsajátításán túl a túlélésre, a megerősödésre, a szülőföldön való megmaradásra, a jövőbe vetett hit fenntartására kell biztatnunk, úgy az egy tömbben, mint a szórványban élőket.

Egy korszerű iskolarendszer kialakításával, az iskolai autonómia biztosításával, és nem utolsósorban a népfőiskolai mozgalom kiszélesítésével közösségünk is felzárkózhatnak a modernizáció igényeihez, az Európai Unióhoz való csatlakozás feltételrendszer megteremtéséhez.

Átgondolásra vár az egész mezőgazdasági oktatás kérdése, főleg az anyanyelvi középiskolai és felsőfokú oktatás, mert ennek teljes hiánya az egyik legnagyobb visszahúzó erő az erdélyi magyar közösség haladása számára, mely nélkül elképzelhetetlen a falu, a vidék kimozdítása a jelenlegi bénult helyzetéből.

A több mint 25 vállalkozásfejlesztő központ erdélyszerte a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott segítség keretében igen fontos helyet kap a képzés. Kiemelkedő teljesítménnyel dicsekedhet az ASIMCOV, a Kovászna megyei Kis- és Középvállalkozók Szövetsége és a Szatmár Megyei Vállalkozók Fóruma Egyesület, mindkettő megnyert Phare programok és Új Kézfogás Közalapítvány programok finanszírozásával sorozatos programokkal, szakmai rendezvényekkel, szemináriumokkal, de a többi központ célkitűzései között is szerepel az oktatás.

A tanári felnőttképzésre a Pedagógusok Szövetsége által szervezett Bolyai Nyári Akadémia hivatott, azonban a gazdasági szakoktatásban dolgozó tanárok számára még nem alakult ki a megfelelő feltétel és működő struktúra, minek okán egyelőre az oktatási rendszeren kívüli civil szervezet (Romániai Magyar Közgazdász Társaság) vállalta magára ezt a képzést, és már ebben az évben egy Apáczai Közalapítványi program megnyerésével sikerül másodszor képzést szervezni.

Feladatok:

1. Szükséges az erdélyi magyar nyelvű közgazdászképzés helyzetét alaposan elemezni, és egy általános erdélyi oktatási stratégia részeként kezelni, szem előtt tartva a valós piaci igényeket.

2. Fontos volna a partneri viszony kialakítása az erdélyi magyar nyelvű közgazdászképzéssel foglalkozó intézmények között. Ha ez nem valósul meg, komoly problémákkal kell majd a közeljövőben szembesülniük ezeknek az intézményeknek.

3. A mennyiségi növekedés helyett nagyobb hangsúlyt kellene helyezni a minőségi követelményekre. Ez a tanári és a diákmunkára egyaránt vonatkozik. Kiemelten fontos a kutatási munka fejlesztése, a nemzetközi projektekbe való bekapcsolódás.

4. A tanár programot fokozatosan szakmai, és főleg kutatási együttműködéssé kellene fejleszteni.

5. Tanácskozás keretében tisztázni kellene, hogy mikképpen valósítható meg a román szakmai életbe való szerves bekapcsolása azoknak az erdélyi fiataloknak, akiket magyarul képzünk.

Célunk az volt, hogy felvázoljuk azokat a főbb problémákat, amelyekkel jelenleg és a közeljövőben szembesül az erdélyi magyar nyelvű közgazdászképzés, és amelyekről érdemes volna behatóbban tárgyalni és dönteni.

Forrásmunkák:

1. Kerekes Jenő, Somai József: A gazdasági oktatás története Erdélyben, in: Az erdélyi magyar gazdasági gondolkodás múltjából. Kolozsvár, 2001.
2. Vincze Mária: A magyar nyelvű felsőfokú gazdasági szakoktatás helyzete Erdélyben, előadás az V. Civil Fórum gazdasági szekciójában, 2003.
3. Csomós Attila: Az RMGE szerepe a mezőgazdasági oktatásban, előadás az V. Civil Fórum gazdasági szekciójában, 2003.
4. Bodó Barna (szerk.): Szórvány és iskola, Kolozsvár, 2001.
5. Az Institutul Național de Statistică évi füzetei.
6. Somai József (szerk.): A romániai magyar oktatási hálózat jövőképe, Kolozsvár, 2003.